

Savaşın ruhsal yaraları

Kessel, betimlemenin dozunu kaçırmadan, sınıfının özelliklerini yansıtan zıt karakterlerin kısa replikleriyle hikâyenin anlatım dengesini kuruyor...

BATUHAN SARICAN

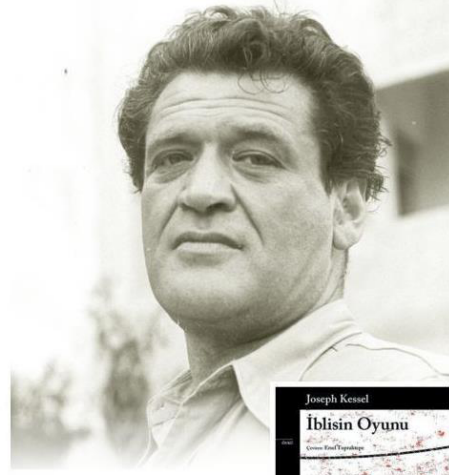
Kessel'in öyküleri, gerek -Rusya özelindeki- tarihi savaş ve savaş sonrası atmosferi gerekse yarattığı karakterlerin sınıfsal farklılıklarına abartı ve ironiyle yer verdiği hicivli üslubuyla Çehov'un öykülerini anımsatıyor. *İblis Oyunu*'nda yer alan öykülerini genç yaşta yazmış olması bunda büyük bir etken olabilir. Zira genç öykücülerde Çehov'a bir "özenme" söz konusu olduğunu söyleyebiliriz. Esinlenme, taklitçiliğe dönüşmüyor tabii ki; Kessel'in zıtlıkları bir arada veren bir hikâyecilik anlayışı var. Sinema, oyun ve müzik üzerine de kafa yoran çok yönlü bir yazar olan Kessel'in öykülerinde kontrastlar dizisine rastlıyoruz.

Fransız yazar ve eleştirmen Alain Tassel, kitabın sonunda yer alan "Kessel ve Kısa Hikâyeleri" başlıklı incelemesinde, metindeki bu kontrastlar dizisi için, Kessel'in ofort (kuru kazı) **sanatının** temel özelliklerinden biri olan kontrastlı aydınlatma etkilerini kullanarak okurlarını cezbetme gayretinde olduğunu söylüyor. Bu ifadeleri önsözde okusanız Tassel'in ne demek istediğini anlamak güçtür, ancak bu etkinin görüldüğü (eleştirel gerçekçilik izleri taşıyan) öykülerini okuduktan sonra onun merakını anlıyorsunuz.

Kessel, bir yandan betimlemenin dozunu kaçırmadan görselleştirdiği manzaraları, diğer yandan sınıfının özelliklerini yansıtan zıt karakterlerin kısa replikleriyle birleştirerek hikâyelerinin anlatım dengesini iyi kuruyor. Yer yer çetrefilli cümleleriyle sadelikten bir nebze olsun uzaklaşıyor gibi gözükse de bunu, okurun zihninde "film gibi" sahneler yaratmak için yaptığı anlaşılıyor.

EGZOTİK ÖGELERİ BESLEYEN KUVVETLİ HAYAL GÜCÜ

Öykülerindeki tarihi atmosfer yaratma çabası da ilköğretim çağından başlayarak yazdığı bu minvaldeki öykülerin bir yansıması olsa gerek. İtilaf Devletleri'nin Sibirya Seferi'ne de gönüllü olarak katılan Kessel, Somme Muharebesi ve Bolşevik Devrimi sonrasında dair öykülerinde dönemin baskıcı politikasının, mağdurları üzerinde yarattığı psikolojik yansımaları da ışık tutuyor. Bu açıdan hikâyelerinde egzotik öğeleri besleyen kuvvetli hayal gücünün yanı sıra siyasi ve sosyal gerçekliği elden bırakmadan

dramatik sahneler kurduğunu söyleyebiliriz. Özellikle de savaşın insan ruhunda bıraktığı yaraların yansımalarına yönelik karakter analizleri yapılabilir. Savaşla birlikte gelen ekonomik buhran, hastalık ve salgın durumlarına yönelik toplumsal gerçekçiliğe dair önemli işaretler bulunan öykülerinde gazetecilik refleksi de kendini açığa vuruyor. Bıçak sırtında yaşayan ama cesur insanlar, maceracı bir ruhun yansımaları olarak öykülerindeki kişi ve temalarda kendini gösteriyor.

Yine konu olarak savaş dışında kalan Kuruma Naki, Hawaii İtirafı, İmparatorun Berberi gibi öykülerinde de toplumdaki sınıfsal farklılıkların, sefaletin ve yabancılığın izlerine olabildiğince rastlıyoruz. Kessel'in öyküleri, farklı zaman ve mekanlarda geçse de öyküler arasında bir köprü olduğunu söylemek mümkün. Tassel bununla ilgili şunları söylüyor: "Aralarında bağlantı bulunmayan, birbirinden bağımsız bu metinler, kozmopolit bir figürler mozağinden meydana gelir." (s.77)

Öykülerindeki sürprizli sonlar ise Julio Cortázar'ın "Roman puanla kazanır, ama öykünün tek şansı nakavt etmektir." sözünü hatırlatıyor. Kessel gençliğinde yazdığı bu öykülerin kimi zaman umulmadık ama apaçık kimi zamansa yorumu okuyucuya bırakan muammalı sonlarıyla tam bir "nakavt ustası" olduğunu gösterirken *İblis Oyunu*'nda ki öyküleriyle ilerleyen yıllarda yazacağı usta işi romanlarının da haberini veriyor. ■